

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Kontakt saksbehandler

Annette Fosså, 51 56 89 20

Uttale til søknad om konsesjon til igjenfylling av vann og bekkeløp ved Hetlandsskogen i Bjerkreimsvassdraget for etablering av North Sea Energy Park, Bjerkreim kommune

Vi viser til deres høringsbrev av 17.01.2024.

Bakgrunn

North Sea Energy Park AS (NSEP) planlegger å etablere næringspark for kraftintensiv industri ved Hetlandsskogen i Bjerkreim kommune. For å etablere parken søker de om konsesjon etter vannressursloven § 8 til å fylle igjen Vindskartjørna og tre navnløse tjern innenfor planområdet. Bekkeløp fra to av tjerna og Vindskartjørna, samt bekkeløp fra Fiskelaustjørna skal fylles igjen, legges om eller legges i rør. Dette som følge av at planområdet ligger i småkupert landskap som må planeres for å legge til rette for store flate areal til industri. For å oppnå massebalanse i prosjektet, skal knauser og topper sprenges vekk, og vassdrag og buner i planområdet skal fylles igjen. Vassdraget i planområdet skal erstattes av et overvannsanlegg. Dette skal også sikre vannføring til vassdragene utenfor planområdet.

Statsforvalterens vurdering

Planområdet ligger innenfor det vernede Bjerkreimsvassdraget, som også er et nasjonalt laksevassdrag, med store biologiske verdier nedstrøms, herunder trua arter som elvemusling og ål. Statsforvalteren vil i den sammenheng vise til KU-rapporten som lå til grunn for plansaken, der faren for betydelige skadevirkning ved utslipp til vassdragene ble påpekt. De viste her til behovet for strenge krav til avbøtende tiltak for å redusere påvirkningen nedstrøms i vassdraget. KU-rapporten beskrev videre at om lag 13 % av nedbørsfeltet/vannføringen til Ognavassdraget ville overføres til Bjerkreimsvassdraget; avhengig av omfang og utførelse av utbygging. Det ble da påpekt at miljøkonsekvensene for begge vassdragene ved en slik vannoverføring måtte utredes nærmere og avklares med NVE som vassdragsmyndighet for vannressursloven. I søknad om konsesjon som nå er sendt på høring, står det at det forutsettes at arealet i nord-vest skal beholdes uendret slik at

avrenningsforhold i Ognåni bekkefelt ikke påvirkes av utbyggingen direkte. Statsforvalteren legger til grunn for vår uttale til NVEs høring at overføring av vann mellom vassdrag utgår i endelig vedtatt plan for utbygging.

Søknaden viser til at det aktuelle området av Bjerkreimsvassdraget er plassert i forvaltningsklasse 2, jf. Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag. For denne klassen gjelder følgende retningslinjer for vassdragsbeltet:

«Hovedtrekkene i landskapet må søkes opprettholdt. Inngrep som endrer forholdene i kantvegetasjonen langs vannstrengen og i de områder som oppfattes som en del av vassdragsnaturen, bør unngås. Inngrep som enkeltvis eller i sum medfører endringer av en viss betydning i selve vannstrengen, bør unngås. Leveområder for truede plante- og dyrearter og mindre områder med store verneverdier bør gis særlig beskyttelse.»

Retningslinjene er her klare på at hovedtrekkene i landskapet må søkes opprettholdt. Statsforvalteren ser at dette vanskelig lar seg gjøre i sin helhet ved etablering av en slik plasskrevende industri. Vi mener likevel at overvannshåndtering for området i størst mulig grad bør basere seg på eksisterende våtmarkssystem med de naturgitte forhold så godt det lar seg gjøre. Nedbygging av myr for så å etablere overvannsanlegg på toppen, er etter vår vurdering ikke i tråd med vassdragsvernet. Større myrområder utgjør en viktig funksjon knyttet til naturtypens verdi for karbonlagring også i et klimaperspektiv. På denne bakgrunn hadde vi i vår planuttale et faglig råd om at det måtte inkluderes reelle dybdemålinger av myrområdene som planlegges omdisponert, for å kunne beregne det faktiske klimagassutslippet dette ville utgjøre. Vi kan ikke se at det er lagt ved noen ytterligere beregninger rundt dette i søknad om konsesjon etter vannressursloven, men mener fremdeles at dette er relevant kunnskap som en del av beslutningsgrunnlaget for om også selve overvannshåndteringen er et konsesjonspliktig tiltak.

Statsforvalteren påpekte også dette med å bevare større deler av myr- og vassdragsområder intakte i vårt høringssvar til kommunens seneste regulerings-endring i vårt brev av 12.10.23:

«Det er positivt at det legges til rette for å ta Børlidstjørn fra næringsformålet og at Fiskelaustjørna utgår som en del av overvannsløsningen for området. Statsforvalteren registrerer at området rundt Børlidstjørna sin kantsone, helt inn mot vannstrengen, er avmerket som «skråningsutslag». Det vil være svært uheldig for tjernet om de våte myrpartiene langs tjernet blir fylt ut som en del av fyllingsfoten til næringsområdet. Vi har derfor sterkt faglig råd om at næringsformålet trekkes lengre unna tjernet, slik at de naturlige myrområdene her holdes intakte. Dersom dette ikke blir tilfellet, vil de naturgitte forholdene likevel endre seg og tjernet vil kunne få en raskere gjengroing og følgelig en forringelse i forhold til dagens situasjon».

Vi stiller her spørsmål ved at området vest for Børlidstjørna fortsatt ser ut til å planlegges opparbeidet som grøntområde, herunder at tjern 3 skal fylles igjen. Dette området bør i sin helhet få stå urørt, spesielt med tanke på at det inngår som en del av det regionalt viktige landskapet Ognadalen¹, en del av Dalene anortositlandskap, som er en del av vernegrunnlaget for Bjerkreimsvassdraget.

Tiltaket vil i sin helhet føre til en stor økning av tette flater i området. Dette vil igjen føre til lokale vannstands- og vannføringsendringer som kan gi konsekvenser for naturmangfold og verneverdier nedstrøms i Bjerkreimsvassdraget. Dette vil i hovedsak påvirke Villsbekken, hvor største del av

¹ [Vakre landskap i Rogaland](#). 2009. Stavanger turistforenings årbok 2009.

området drenerer til. Det vil her være svært viktig å sikre at vannføringen ved utløpet av tiltaksområdet tilsvarer dagens avrenningssituasjon.

En utfylling av Vindskartjørna vil være et omfattende og irreversibelt inngrep. Det er imidlertid vanskelig å vurdere det reelle behovet for en utfylling her, ettersom det i plan er stilt krav om trinnvis utbygging og er usikkerheter omkring hvor mye areal det faktisk er behov for.

Felt 6 vest i planområdet omfatter to navnløse tjern nordvest for Fiskelaustjørna. Vannet fra disse tjerna renner til Kjertåstjørna som igjen har sitt utløp i Ljostjørn og Sauatjørna, før det renner ut i Eikesvatnet. Det er som kjent registrert elvemusling i dette bekkesystemet. Statsforvalteren vil her uttrykke en bekymring for elvemuslingbestanden, spesielt i anleggsfasen, dersom det åpnes for utfylling av tjerna. Vi ber NVE sikre en god oppfølging av denne delen av vassdraget, slik at utslipp til kjente elvemuslinglokaliteter unngås.

Avslutningsvis registrerer Statsforvalteren at det i Ecofact rapport 795, som omhandler konsekvenser av utslipp til vann og luft, nevnes under kap. 3.4 *Tilhørende infrastruktur* at det ved høye utetemperaturer vil være behov for supplerende kjøling ved bruk av vann. Her nevnes bruk av lokale vanddammer i området. Vi savner en vurdering av det reelle behovet og hva dette vil få av konsekvenser for vannføringen nedstrøms i vassdraget. Tiltaket må her ses i sammenheng med øvrige vassdragstiltak innenfor tiltaksområdet. Periodene hvor det vil være behov for nedkjøling vil kunne sammenfalle med tørre perioder med lav vannføring i vassdraget for øvrig. Vi savner også en beskrivelse av hvordan de vil løse nedkjøling av vannet før det slippes ut i resipient. Ettersom det her vil være behov for uttak av vann, ber vi NVE vurdere om denne delen av tiltaket også er konsesjonspliktig.

Sensitive arter

I reguleringsplanbestemmelsene er det satt vilkår om arbeidstid som gjelder sprengningsarbeid (bestemmelse 2.1.16). I bestemmelsen står det:

Før tiltakene kan få tillatelse til tiltak, skal det utarbeides en sprengningsplan. Planen skal i størst mulig grad ta hensyn til hubro som har reirplass i eller utenfor planområdet, i dets sensitive periode (februar-mai). Denne planen skal gjennomføres i samarbeid med statsforvalter og kommunen.

Det er positivt at det er laget en arbeidstidsbestemmelse for å hensynta hubro. Vi vil likevel påpeke at perioden som er lagt inn i bestemmelsen ikke samsvarer med den sensitive perioden for arten. Jf. Multiconsult sitt notat *Anbefalte hensynssoner for sårbare arter av fugl*² er hubroens sårbare periode fra februar-juli i Rogaland. Vi ber NVE om å fastsette en arbeidstidsbestemmelse som gjelder hele den sårbare perioden.

Konklusjon

Statsforvalteren er generelt svært bekymret for avrenning nedstrøms i Bjerkreimsvassdraget som følge av de omfattende tiltakene som er omsøkt, spesielt i den delen av vassdraget med forekomster av elvemusling. Området vest for Børildstjørna, inkludert tjern 3, bør i sin helhet utgå som en del av tiltaksområdet. Det er ellers vanskelig å vurdere behovet for vassdragsinngrep, ettersom fremtidig behov for areal er uavklart. Statsforvalteren mener likevel eksisterende myr- og våtmarkssystem bør benyttes som en del av overvannshåndteringen så langt det lar seg gjøre. Her vil det uavhengig av

² [Notat-06-04-2018.pdf \(multiconsult.no\)](#)

valgt løsning være svært viktig å sikre at vannføringen ved utløpet av tiltaksområdet tilsvarer dagens avrenningssituasjon. Fremtidig behov for uttak av vann til kjøling bør ses i sammenheng med øvrige vassdragstiltak og bør vurderes om er et konsesjonspliktig tiltak etter vannressursloven.

Med hilsen

Cathrine Stabel Eltervåg (e.f.)
ass. fylkesmiljøvernssjef

Annette Fosså
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Bjerkreim kommune
Rogaland fylkeskommune

Postboks 17
Postboks 130

4389
4001

Vikeså
Stavanger